Analyse financiële impact Omgevingswet op begrotingen van omgevingsdiensten

Presentatie ODNL
22 april 2021

Aanleiding en opzet analyse (1/4)

- Er staat momenteel veel druk op de begrotingen van gemeenten door toenemende kosten binnen het sociaal domein en afnemende inkomsten als gevolg van COVID.
- Omgevingsdiensten voelen dat ook.
- Recent hebben wij meerdere trajecten begeleid die gaan over de kosteneffectiviteit van omgevingsdiensten; met als doel meer waarde voor hetzelfde of zelfs minder geld.
- Daarbij was ook de terugkerende vraag: wat wordt eigenlijk de financiële impact van de Omgevingswet?

Aanleiding en opzet analyse (2/4)

- Wat opvalt is dat bij de uitwerking van de Omgevingswet zelden nog een financiële doorvertaling wordt gemaakt van de (beleids)keuzes die de wet heeft.
- Het risico daarvan is tweeledig: 1) of er worden (beleids)keuzes gemaakt door gemeenten/ provincies die straks veel blijken te kosten of anders zouden worden gemaakt als de financiële gevolgen bekend waren 2) de omgevingsdienst heeft straks een probleem als er bij uitvoering van de wet geen beeld is van de financiële consequenties.

Aanleiding en opzet analyse (3/4)

- Voorliggend stuk is het resultaat van een "*Acitvity based Cost*" analyse naar de kostendrivers van de Omgevingswet en het effect van deze kostendrivers op de begrotingen van OD's.
- **Centrale vraag was:** *Welke veranderingen gaat de Omgevingswet geven voor de activiteiten van de Omgevingsdiensten, wat zijn daar de financiële gevolgen van en kunnen die gevolgen ook van maatregelen worden voorzien?*
- In de uitwerking van dit onderzoek zijn eerst de activiteiten bepaald waarvan bekend zijn dat die gaan veranderen door invoering van de Omgevingswet.
- Vervolgens zijn de mogelijke gevolgen per activiteit uitgewerkt in uren (soms met bandbreedte), gerelateerd aan wat bekend is over de huidige situatie van ureninzet.

Aanleiding en opzet analyse (4/4)

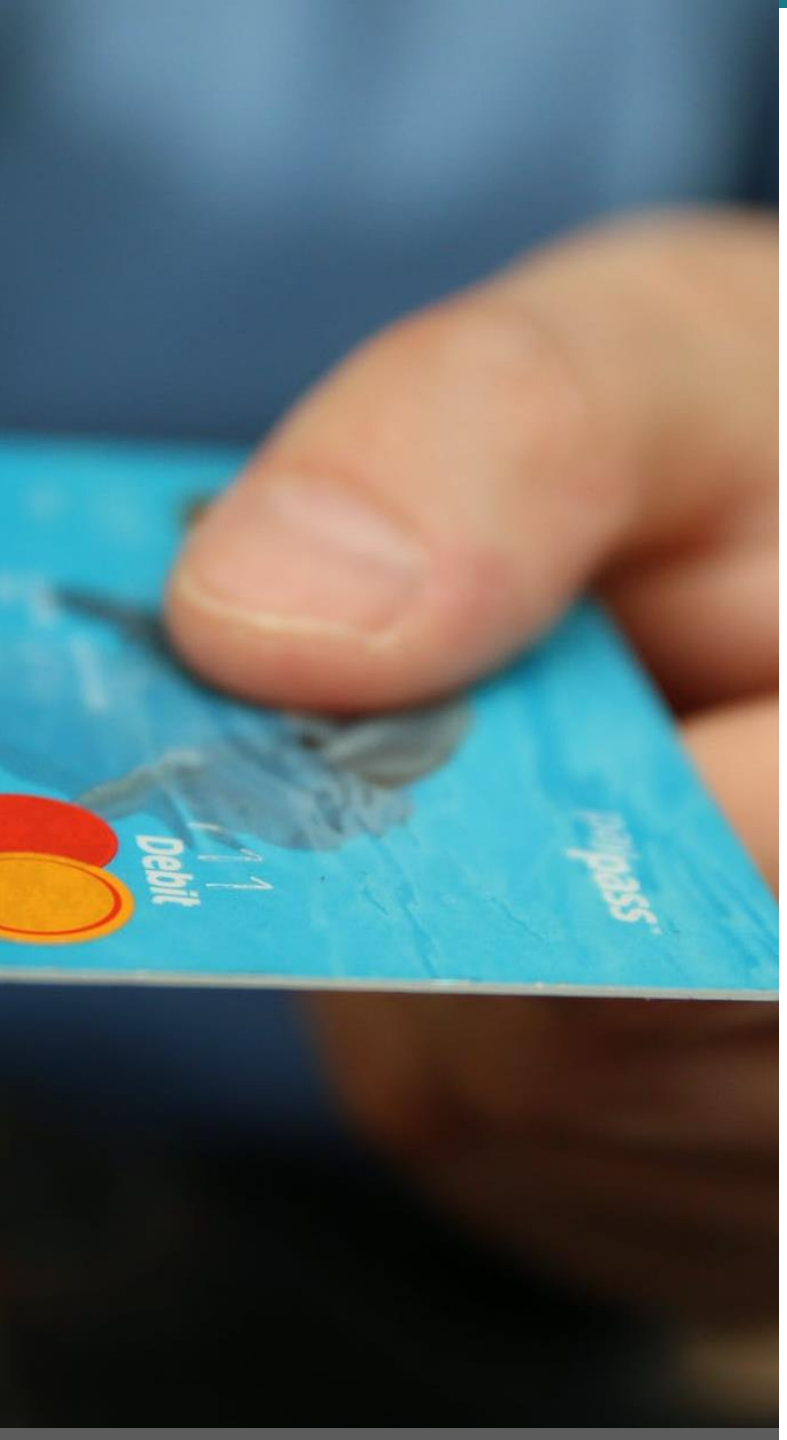
- Daarna zijn de uren “op geld gezet” en is de impact op de begroting bepaald, kijkend naar het percentage van de activiteiten op de totale begroting.

- Daarbij is gebruik gemaakt van:
  - Financiële benchmark 10 omgevingsdiensten in voorjaar 2020 (begrotingen 2020)
  - De kengetallen van producten van 8 omgevingsdiensten
  - Drietal recente trajecten kosteneffectiviteit bij drie omgevingsdiensten
  - Bijdragen aan verschillende werkgroepen voorbereiding Omgevingswet

- De conclusies zijn een grove inschatting van de financiële impact van de Omgevingswet.

- Per dienst kan en zal die impact verschillen.

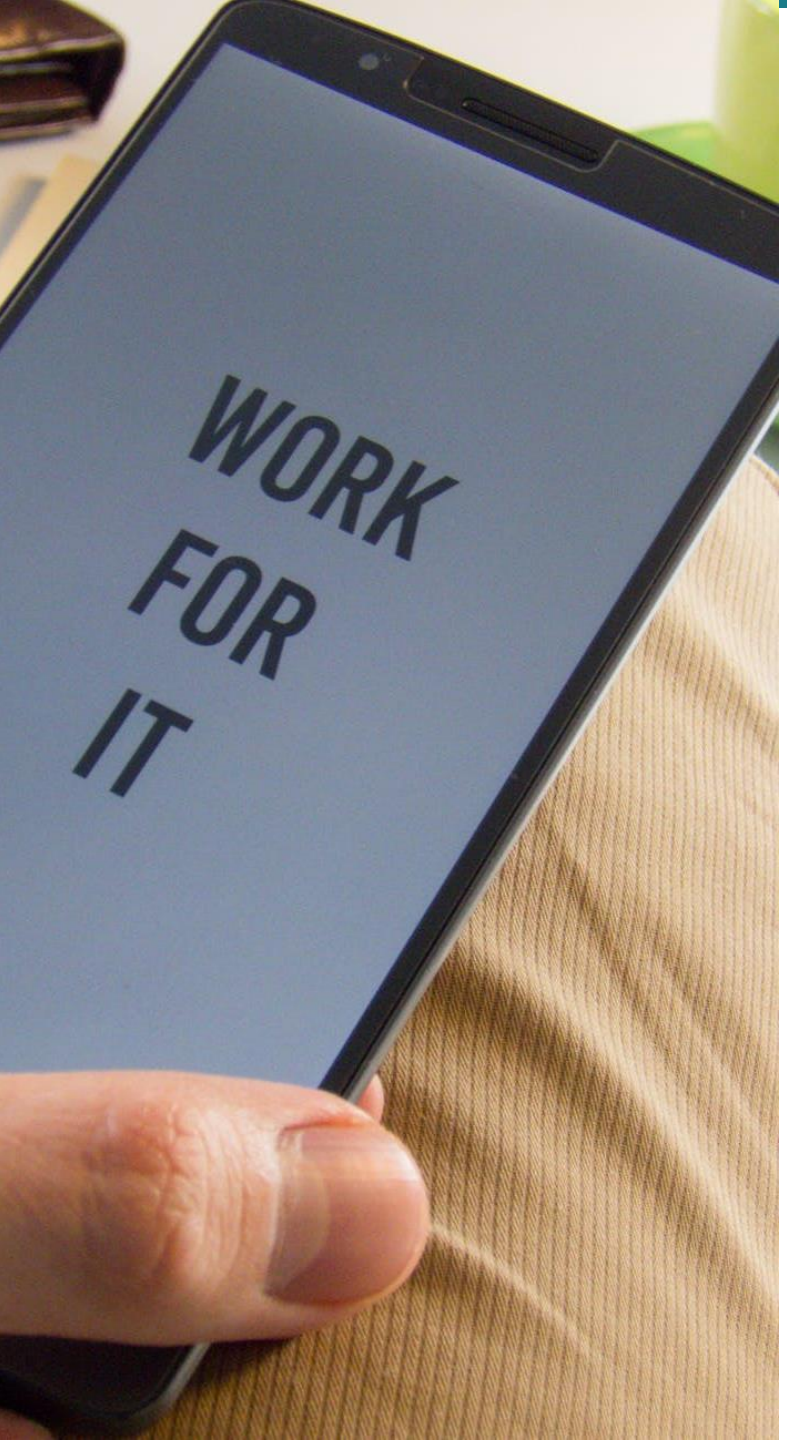

Beleidskeuzes bevoegd gezag met financiële gevolgen

Onderstaand de beleidskeuzes met financiële gevolgen voor het werk van de omgevingsdienst.

Hoe diverser per deelnemer, hoe hoger de uiteindelijke kosten.

1. Uitwerken van omgevingsplan: opzet en diepgang
2. Beleid inzake afwijkingen omgevingsplan
3. Participatieniveau vergunningaanvraag
4. Reikwijdte vergunning (breed of smal)
5. Monitoren van waarden in het omgevingsplan
6. Heffen van leges

Gevolgen voor de Omgevingsdienst

Randzaken
- Inrichtingenbestand van inrichtingen naar MBA's
- Risico-analyse en programmering
- Interne werkprocessen en kengetallen
- Verantwoording en rapportage

Primaire proces
- Vooroverleg bedrijf (niveau van participatie)
- Afstemming met bevoegd gezag
- Aantal en complexiteit én diversiteit vergunningen
- Aantal en diversiteit controles
- Beleid inzake repressief handhaven (LHS)
- Klachten (mogelijk)

Extra vragen/taken
- Input voor omgevingsplan
- Informatieverstrekking periodiek over waarden omgevingsplan
- Input voor leges
- Actualisaties overzicht MBA's

Vijf drivers voor de kosten

Vijf kostendrijvers
1. **Grotere diversiteit per casus:** meer specifieke zaken, omgevingsplan is leidend niet de landelijke regelgeving, meer en dieper detailniveau als gevolg van 17 MBA;s binnen en buiten de inrichting
2. **Grotere diversiteit per deelnemer**: meer verschillen tussen deelnemers door verschillende beleidskeuzes bv in mate van participatie, inhoudelijk beleid milieu en aanpalend inzake veiligheid en gezondheid
3. **Ruimere dienstverlening:** intensiever vooroverleg, meer vragen van aanvragers, terugkerende aanvragen omdat sneller niet ontvankelijkheid zal volgen
4. **Eenmalige investeringen:** aanvullende werkzaamheden vanwege de Omgevingswet, met name actueel houden overzicht activiteiten per inrichting, herijking opzet risico-analyse en programmering, informatie per (nieuw) omgevingsplan als toetsingskader en kosten aansluiting techniek (DSO)
5. **Nieuwe diensten:** nieuwe aanvullende vragen vooral omtrent informatie, inhoudelijk monitoring van gebiedswaarden en waar relevant: input voor leges

Naast aanvullende kosten kunnen inkomsten worden gegenereerd door milieuleges te gaan heffen. Dit is een eigen keuze van het bevoegd gezag om dat wel of niet te doen.

Financiële impact analyse

Kostendrijver	Impact op uren	Percentage huidige begroting primaire proces	Financieel effect op de begroting *
1. Meer specifiek, minder vergunningverlening meer complex en minder standaard, ook relevantie buiten inrichting	Indelingen inrichtingen naar 17 MBA's Minder vergunningen schatting daling 20 – 30% Meer uren voor een vergunning, indicatief 20 – 25%	20-25%	**Effect: 0** 20- 30% daling aantal vergunningen
2. Meer meldingen maar specifiek per omgevingsplan en dus minder generiek	Stijging aantal meldingen door meer diverse activiteiten en minder vergunningen. Schatting 30-40% meer meldingen Oplopend tot 40–50% meer tijd	15-20%	**Effect: + 4-5%**
3. Meer uren vooroverleg	Uren vooroverleg circa 16 – 24 uur (ex excessen) Verwachting gemiddelde stijging uren 50% Minder vergunningen schatting daling 20 – 30%	3-5%	**Effect: + 2%**
4. Meer uren toezicht door meer meldingen en meer specifieke gevallen	Toezicht wordt meer als gevolg van stijging meldingen en uren toezicht bij meldingen Uren stijgen 10 – 20%	30-40%	**Effect: + 4%**
5. Informatie inzake monitoring en leges	Monitoring waarden per plan: 20-30 k Input leges per deelnemer: 10-20 k	**-**	**25.000 euro** **15.000 euro**
6. Herijking P&C en werkwijzen	Eenmalig herijken	-	**50.000 – 150.000 euro**
TOTAAL structureel			**+ 10 – 12%**

* Het betreft hier de begroting voor wettelijke basistaken Milieu met verrekening van 30% overhead

Suggesties om te doen

Vanuit eigenaarschap van de dienst:

1. Regionaal de beleidskeuzes goed afstemmen
   - Bestuurlijk regie pakken DB/AB
   - Ambtelijke uitwerking
   - Gemeentesecretretarissen betrekken
   - Bestuurlijk informeel sessie(s)
2. De impact op het werk van de OD goed bepalen
3. De structurele impact op de begroting van de OD vaststellen
4. Mogelijk keuzes heroverwegen
5. Mogelijkheden tot verbetering efficiency duiden
   - De uitvoering optimaliseren (COVID-ervaringen)
   - Meer risicogericht en branchegericht werken
   - Deelnemers zorgen voor betere randvoorwaarden
   - Betere regionale programmering is veel effectiever en efficiënter
6. Optelsom van structurele financiële effecten en verbeteringen efficiency maken

Seinstra & Partners

www.seinstraenpartners.nl

Arno Seinstra
06-13539685
a.seinstra@seinstraenpartners.nl

SEINSTRA &